

УДК 35.073.527

Валентин ФЕДОРОВ,
начальник відділу організаційного забезпечення
роботи суду та розгляду звернень
Одеського апеляційного господарського суду

ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ У СУЧАСНІЙ ДЕРЖАВІ

Держава матеріалізує та опосередковує публічну владу як одну із головних, життєво важливих функцій державно організованого суспільного організму, здатного задовольняти різні потреби суспільства, що дає можливість досліджувати питання соціальної цінності держави шляхом аналізу її функцій [1, с. 90].

Функціональна характеристика визначає державу конкретного типу, види, форми, а також державність народу. Не викликає сумнівів, що саме за допомогою аналізу функцій можна чітко з'ясувати характер діяльності держави, правильність вибору пріоритетів нею на тому чи іншому етапі розвитку, нарешті, рівень її організованості й ефективності [2, с. 86].

Питання про функції (їх зміст, форми і методи реалізації) сучасної держави має особливе значення. Перетворення та реформи останніх років не обійшли й таку галузь науки, як загальна теорія держави і права. Занадто очевидним став розрив між визначеннями ключових понять та категорій, що традиційно склалися, з одного боку, і тими державно-правовими реальностями, які характеризують стан та розвиток суспільства, – з другого.

До теперішнього часу істотно збагатилося наукове знання про важливі сторони функціонування і розвитку держави та права. Нові процеси в державно-правовому житті суспільства зумовили необхідність перегляду багатьох звичних уявлень.

Останнім часом, коли вирішуються питання інтеграції держави в систему світової економіки, стала знову актуальною проблема виявлення суті й соціально-економічної природи призначення держави. Постановка перед державою на певному етапі її розвитку відповідних завдань об'єктивно зумовлює здійснення конкретних функцій. Проте за всієї значущості проблем, що стоять перед державою, вони не є першоосновою для розвитку держави та її функцій. Вирішувані державою завдання самі безпосередньо базуються на соціально-економічних і політичних потребах суспільства, тобто визначаються закономірностями її розвитку [3, с. 339–340].

Функціональний підхід дає змогу глибше вивчати тривалий історичний процес виникнення, розвитку, зміни, руйнування, появи держав різних типів, видів, форм у різних народів, тобто процес формування та еволюції державності. Функціональна характеристика відкриває можливість вивчати не лише державу конкретного типу, виду, форми у того або іншого народу в той або інший конкретно-історичний період, а й державність цього народу. Розглядаючи розвиток, зміну функцій, можна бачити і те, як розвивалася, змінювалася в певному зв'язку сама державна організація суспільства у тривалому історичному процесі.

Поява тих або інших нових функцій на різних етапах розвитку державності конкретних суспільств не має чітко зумовленого, причинно-наслідкового характеру, не жорстко детермінована новою суттю і формою держави. Водночас така причинна залежність все ж характеризує функції держави, які є найважливішими напрямками діяльності держави у визначальних сферах її існування – в економічній, політичній, соціальній та інших.

Проте слід визнати той факт, що основні функції найбільш «чутливі» до сутнісних змін держави. Інші ж функції підпадають під потужний вплив стабільних етнокультурних пластів життя суспільства, національних, територіальних особливостей, традицій тощо. Тому новий тип держави, що з'явився в розвитку конкретного державно організованого суспільства, може в явній або прихованій формі зберігати й іноді розвивати деякі старі функції.

Таким чином, у державності того або іншого суспільства зберігається спадкоємність функцій, але діє й механізм їх оновлення. Наприклад на появу нових функцій впливають самоорганізаційні, суб'єктивні і навіть синергетичні процеси, а не тільки та або інша міра залежності функцій від зміни суті та форми держави [4, с. 10].

Функції держави не є чимось раз і назавжди даним, фундаментальним, застиглим і незмінним. Залежно від конкретно-історичних умов елементи цих загальних функцій можуть набувати самостійного значення, стаючи внаслід-

док особливої значущості самостійними функціями.

На додаток до сказаного зазначимо, що нині важливим стає виділення глобальних функцій держави, що характеризують діяльність сучасної держави в екологічній, демографічній, сировинній, космічній, борговій сферах, у сфері створення і використання ядерної, інформаційної технологій, захисту прав та свобод людини й в інших сучасних глобальних державних сферах діяльності, що зачіпають усю цивілізацію [5, с. 16–25].

Держава тільки тоді функціонує плідно, коли її функції повною мірою відповідають об'єктивним потребам суспільства. Тож спочатку мають бути створені об'єктивні суспільні потреби, а вже потім визначені функції держави і механізм їх здійснення [6, с. 33].

Функції держави різні, порядок їх виникнення та зміни залежать від черговості завдань, які постають перед суспільством у процесі його еволюції, цілей, які воно ставить перед собою. Завдання – це те, що вимагає рішення, а функція – вид діяльності, спрямованої на вирішення завдання. Іншими словами, завдання та функції є взаємозв'язаними, але не тотожними поняттями. В окремі періоди пріоритетними стають різні завдання й цілі держави, а отже, і різні її функції. Виконання яких-небудь завдань призводить до зникнення одних функцій, появи нових – до виникнення інших [7].

Останнім часом, коли відбуваються кардинальні процеси в державному механізмі та нарешті формується основний вектор руху держави, робляться й реальні кроки до позбавлення її від рудиментів минулого, стала знову актуальною проблема виявлення сутності та соціально-правової природи функцій держави, їх оновлення. У зв'язку з цим необхідно визначити, як названі процеси вплинули (чи здатні вплинути) на зміст такої державно-правової категорії, як «функції держави». Відповісти на це питання дуже важливо, зокрема, тому, що, не розібравшись до кінця, як функціонує сучасна держава та як вона повинна це робити, навряд чи можна знайти шляхи виходу із проблемних соціально-економічних ситуацій, що виникають.

Зважаючи на безумовний взаємозв'язок суті держави та її функцій, можна зробити висновок, що ті зміни, які відбулись останніми роками, не могли не вплинути на зміст і природу цілого ряду функцій. Символічний злам віків став поворотною подією для свідомості й світосприйняття людей. Багато фактів історії і навколишньої дійсності ми оцінюємо тепер абсолютно інакше, ніж десятиліття тому.

Незважаючи на це, нові завдання, зумовлені змінами, що сталися, держава, як і раніше, намагається вирішувати старими методами. Не створюються механізми оптимального управління державними справами – такі, які аналізували б не лише структуру або змістовне наповнення роботи якого-небудь органу держави, а цілісний процес державної діяльності як триаду мети, ресурсу і держави. Такий підхід вимагає якісно інших видів аналізу, виявлення та прогнозування тенденцій розвитку системи управління в соціаль-

но-правовому просторі, по суті, веде до необхідності розробки й вивчення нових функцій, що певною мірою дасть можливість упорядкувати наукове знання [8, с. 5].

У процесі цивілізаційного розвитку виникає необхідність переосмислення функцій держави в суспільних процесах та концентрації її зусиль на тих сферах життєдіяльності, які об'єктивно цього потребують на конкретному історичному етапі. В сучасних умовах саме управління державними боргами є одним із ключових ресурсів соціального прогресу, внаслідок чого актуалізується необхідність теоретичного обґрунтування такої функції сучасної держави, як управління державним боргом [9, с. 109].

Дефіцит державного бюджету, залучення й використання позик для його покриття призводять до формування державного боргу. Великі обсяги внутрішнього і зовнішнього боргу, а також відповідно зростання витрат на його обслуговування зумовлюють необхідність розв'язання проблеми державного боргу, а відтак пошуку шляхів удосконалення механізму управління ним. Як переконує досвід багатьох країн, чим обтяжливішим стає для держави нагромаджений зовнішній і внутрішній борг, тим активніше входить його обслуговування у взаємодію з функціонуванням державного боргу, що є одним із ключових факторів економічної стабільності в країні [10, с. 14].

Державний борг в економічній системі справляє безпосередній та опосередкований вплив на багато елементів економіки країни, зокрема, бюджетну, грошово-кредитну та валютну системи, рівень інфляції, внутрішні й зовнішні заощадження населення, іноземні інвестиції, а також на інші макроекономічні показники. Враховуючи вагомий вплив і значущість державного боргу для економіки країни, необхідність створення адекватних механізмів управління державним боргом, правомірно розглядати його як один із ключових чинників господарювання.

Однак управління боргом країни – досить складний і важливий процес, і від того, наскільки якісно воно здійснюється, залежать пропорції платіжного балансу, макроекономічні показники й індикатори економічної безпеки країни. Як свідчить аналіз процесу управління державним боргом, у державах-позичальниках він має переважно короткостроковий характер та зводиться до вирішення короткострокових завдань.

Слід зазначити, що саме такий підхід до управління державним боргом і став однією з причин виникнення кризових ситуацій у країнах-позичальниках, неможливості вчасного та якісного обслуговування останніми власних зобов'язань, стрімкого нагромадження заборгованості перед кредиторами. З метою недопущення виникнення зазначених та інших негараздів процес управління державним боргом повинен мати довгостроковий, стратегічний характер, бути складовою фінансової політики уряду, а не відірваним, уособленим процесом.

Концептуально-понятійний аналіз процесів свідчить про необхідність ви-

значення функції управління державним боргом як однієї з основних функцій сучасної держави. Вона має лежати в основі стратегічного мислення і виражатися у певних характерних рисах її застосування, які отримали відображення у працях відомих вчених. Серед найбільш поширених пошуків щодо побудови такої концепції виділимо такі, які: ґрунтуються на системному, ситуативному та цільових підходах до функціонування суб'єкта; орієнтують на вивчення умов, в яких функціонує суб'єкт управління, що дає змогу створювати адекватні цим умовам системи стратегічного управління; концентрують увагу на необхідності збирання та застосуванні баз стратегічної інформації. Аналіз, інтерпретація та застосування інформації для прийняття стратегічних рішень дають можливість: визначити зміст і послідовність дій щодо змін самого суб'єкта завдяки зменшенню впливу невизначеності ситуації; прогнозувати наслідки рішень, що приймаються, впливаючи на ситуацію шляхом відповідного розподілу ресурсів, встановлення ефективних зв'язків та формування стратегічної поведінки; передбачити застосування певних інструментів і методів розвитку суб'єкта управління.

Пропонується визначення управління державним боргом як багатопланового, формально-поведінкового процесу, який є складовою фінансової політики уряду, допомагає формулювати й виконувати ефективні заходи, що сприяють балансуванню відносин у державі загалом, між її окремими частинами та зовнішнім середовищем, а також досягненню встановлених цілей. Так, основні цілі управління зовнішнім державним боргом потрібно поділяти на такі групи: фінансово-економічні, національної безпеки, політичні, соціальні.

Процес управління має довгостроковий, стратегічний характер, однак в економіці будь-якої країни, як і діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, постійно відбуваються певні поточні зміни, вплив різноманітних чинників, що потребує оперативного втручання держави, прийняття рішень, вжиття необхідних заходів. Ключовим моментом тут виступає безперервність управління, причому політика запозичень повинна бути придатна до коригування залежно від поточного стану економіки і найбільш достовірних короткострокових прогнозів.

Треба підкреслити, що у світовій економічній літературі існує велика кількість підходів до класифікації критеріїв побудови й управління державним боргом, які зосереджують увагу переважно на окремих моментах процесу управління державним боргом, критеріях, складових або стані його обслуговування. Загальна особливість більшості з них полягає в тому, що вони можуть бути застосовані радше тільки для оперативного вирішення окремих завдань у процесі стратегічного управління [11, с. 50].

Необхідно виділити ряд праць, у яких аналізується вплив ступеня довіри економічних агентів до політики управління боргом, що провадиться державою. У них оптимальна структура державного боргу розглядається з

точки зору спроможності реалізації, запровадження політики в часі. Стосовно завдання управління державним боргом оптимальна динамічна стратегія випуску й погашення боргів, а також траєкторія зміни ставок податку і грошової пропозиції є неспроможними в часі, якщо оптимальне рішення про структуру боргу, податки і пропозиції грошей, прийняте в майбутньому, стане відрізнятися від запланованого в початковий момент періоду. При цьому і в початковий, і в майбутні моменти часу уряд обирає план власних дій, виходячи з оптимізації цільової функції добробуту споживачів [12, с. 89].

Теоретичне вивчення проблеми спроможності державної боргової політики бере початок з праці Ф. Кідланда і Є. Прескотта [13, с. 482], де вперше на прикладі вирішення завдання оптимального оподаткування в економіці для забезпечення нагромадження капіталу було продемонстровано, що макроекономічна політика може бути неспроможною у часі. У деяких працях акцент у розв'язанні проблеми спроможності ставиться на репутації уряду, який послідовно її створює, усвідомлюючи, що «короткозора» поведінка може коштувати досить дорого. Міркування репутації активно використовуються і в теоретичних роботах, що безпосередньо присвячені проблематиці державного боргу, насамперед у зв'язку з можливістю оголошення дефолту [14, с. 313].

Досліджуючи економічні передумови формування державного боргу, зазначимо, що бюджетний дефіцит виникає як результат кризових явищ в економічному та політичному житті держави і призводить до утворення і зростання державного боргу. Бюджетний дефіцит збільшує державний борг, а зростання боргу, у свою чергу, потребує додаткових витрат бюджету на його обслуговування і збільшує бюджетний дефіцит. Дефіцит може бути пов'язаний із необхідністю здійснення значних державних вкладень у розвиток економіки. У такому разі він відображає не кризовий стан суспільних процесів, а державне регулювання економічної кон'юнктури, прагнення забезпечити прогресивні зрушення у структурі суспільного виробництва. Дефіцит може відображати кризові явища в економіці, її розвал, неефективність фінансово-кредитних зв'язків, нездатність уряду тримати під контролем фінансову ситуацію в країні. У цьому випадку бюджетний дефіцит – явище надзвичайно загрозливе, яке потребує вжиття не лише термінових економічних заходів для стабілізації економіки, фінансового оздоровлення господарства, а й прийняття відповідних політичних рішень. Проте в умовах функціонування економіки, що інтегрована в світогосподарські зв'язки, бюджетний дефіцит у допустимих межах може використовуватися [15, с. 115–119].

Отже, під управлінням державним боргом слід розуміти сукупність державних заходів, що пов'язані з випуском і погашенням державних боргових зобов'язань, визначенням ставок відсотків та виплатою доходу за державними цінними паперами, встановленням ліміту боргу, підтриманням курсу

державних зобов'язань, визначенням умов випуску нових державних цінних паперів.

Дослідивши механізм управління державного боргу, зазначимо, що загрозу економіці становить не стільки державний борг як такий, особливо якщо він не дуже відхиляється за своїми параметрами від узагальнених макроекономічних показників, скільки зростання суми витрат на його обслуговування.

Виплати відсотків за показниками посідають одне з перших місць серед витрат державних бюджетів. Наприклад у США на виплату відсотків з державним боргом у 1995 році було виділено в федеральному бюджеті 232,175 млрд доларів. Це четверта за розміром (після асигнувань на соціальне забезпечення, медичне обслуговування і національну оборону) стаття витрат у федеральному бюджеті США [16, с. 30].

Мінімізація вартості обслуговування державного боргу є стратегічним завданням управління державним боргом, а в широкому розумінні – всієї бюджетно-податкової політики. Це завдання узгоджується не лише з суто фіскальними інтересами, а й з потребами стимулювання інвестиційної активності, а також із довгостроковим поліпшенням добробуту населення, адже економія поточних витрат на обслуговування боргу знижує податковий тягар для майбутніх поколінь.

Уряди усіх рівнів при управлінні боргом ставлять завдання досягнення оптимальної структури боргу з урахуванням вартості й строків погашення облігаційних сертифікатів, а також прагнуть дотримуватись «золотого правила» державних фінансів: збільшення довгострокових позик за зменшення частки короткострокових позик.

Обслуговування боргу – це комплекс заходів із погашення позик, виплати відсотків за ними, уточнення і зміни умов погашення випущених позик. Обслуговуванням внутрішнього боргу займаються звичайно емісійні банки країн, які виступають фінансовими агентами казначейства або міністерства фінансів.

Окрім суто фінансових цілей, управління внутрішнім боргом має на меті також забезпечення економічного зростання, стимулювання інвестиційного процесу, протидію відтоку капіталів за кордон. Якщо внутрішній державний борг становить надто великий відсоток щодо ВВП, то цілком зрозумілим є значний негативний вплив цього боргу на динаміку економічного розвитку країни.

Управління державним боргом передбачає ефективне використання коштів запозичення, пошук коштів для виплати боргу, нейтралізацію негативних наслідків державного боргу.

Методами управління державним боргом є конверсія, рефінансування або консолідація, уніфікація, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстроченням погашення й анулювання позики.

У ряді країн до управління державним боргом належать і спроби обмежити його зростання шляхом встановлення ліміту. В США до Першої світової війни Конгрес приймав рішення про кожен додатковий випуск і розміщення облігацій позики. У 1917 році здійснено перехід до практики встановлення його ліміту.

Ліміт державного боргу підлягає вимушеному частому перегляду. Так, у 60-х роках Конгрес США ухвалив 13 актів про підвищення цього ліміту, у 70-х роках – ще 18 актів. У 1980–1987 роках рішення про підвищення ліміту боргу ухвалювалося від двох до чотирьох разів на рік. У ряді випадків казначейство США відкладало проведення аукціонів із розміщення векселів і зупиняло їх продаж та продаж інших облігацій до чергового підвищення ліміту боргу [17, с. 148].

В інших країнах (Франція, Велика Британія) обмежень на абсолютний розмір боргу немає, головним є показник приросту його за рік, тобто різниця між сумою випущених і погашених у певному році позик; при цьому цей приріст не може перевищувати обсягу передбачених у певному році асигнувань на капітальні вкладення у федеральному бюджеті й бюджеті земель.

Важливою є сфера управління державним боргом, пов'язана з визначенням умов і випуском нових позик. При визначенні умов емісії позик, головними з яких є рівень дохідності цінних паперів для кредиторів, строк дії позик, спосіб виплати доходів, держава має керуватися не лише інтересами досягнення максимальної фінансової ефективності позик, а й враховувати реальну кон'юнктуру на фінансовому ринку. Успіх нових позик може бути забезпечений лише за умов правильного визначення реального стану економіки, стану грошового обігу, рівня дохідності й терміну чинних позик, пільг, які надаються кредиторам, а також багатьох інших факторів. Операції з управління державним боргом у низці країн із розвинутими ринковими відносинами тісно пов'язані з касовим виконанням бюджету і здійснюються зазвичай емісійними банками. Ці банки беруть участь у випуску позик, виплаті відсотків за ними, а також проводять оплату облігацій, які підлягають викупу. Часто суми відсотків, що сплачуються за державним боргом, перевищують суми його чистого приросту.

Управління внутрішнім державним боргом у країнах з розвинутим ринком тісно пов'язане з операціями центральних банків із проведення відповідної монетарної політики.

Таким чином, сучасна держава з'являється у вигляді управлінської системи, ефективність якої багато в чому зумовлена тим, як вона спроектована.

При цьому питання про обсяг і кількість функцій держави, тобто основні напрями її діяльності, є одним із найважливіших при аналізі сучасної держави. В її основних функціях розкривається робота механізму держави, отримує вираження специфіка органів, що становлять цей механізм, відображена динаміка держави.

Універсальність такої функції, як управління державним боргом, полягає в тому, що вона характерна як для великої, так і для малої держави, оскільки при здійсненні усіх інших своїх функцій (економічної, соціальної, податкової тощо) держава повинна орієнтуватися не лише на необхідність вирішення тих або інших завдань, а й виходити з реальних ресурсів і засобів, які вона має у розпорядженні.

Економічна взаємозалежність держав у сучасному світі зумовлює здійснення державою функції інтеграції у світову економіку, зовнішньоекономічного партнерства і державної підтримки іноземних інвестицій, що за ефективного управління внутрішніми та зовнішніми державними боргами не лише дає поштовх розвитку національних економік, а й світовій економіці в цілому, що також сприяє збереженню світу, відвертанню воєн і розв'язанню інших глобальних проблем.

Управління державним боргом – комплекс заходів, які здійснюються державою в особі уповноважених органів щодо визначення обсягів і умов залучення засобів, їх розміщення та погашення, а також забезпечення платоспроможності держави. У широкому розумінні управління державним боргом передбачає формування одного з напрямів фінансової політики держави, пов'язаного з її діяльністю в ролі позичальника і гаранта. Такий стан держави потребує формування комплексного підходу, координації грошово-кредитної (монетарної) та фіскальної політики, погоджених взаємовідносин уряду й Національного банку з питань боргової політики. На цьому шляху необхідною є розробка ефективних форм і методів зниження боргового навантаження у контексті переходу від антикризового менеджменту (тобто реструктуризації боргових зобов'язань) до стратегічного боргового менеджменту із застосуванням інструментів активного управління державним боргом.

Управління боргом у вузькому розумінні варто розглядати як сукупність дій, пов'язаних із підготовкою до випуску та розміщення боргових зобов'язань.

Функція управління державним боргом включає такі важливі складові: а) формування боргової стратегії, спрямованої на забезпечення стійкості й обґрунтованості рівня державного боргу; б) досягнення збалансованої структури боргу й активне управління ринковою частиною державного боргу; в) збереження потенціалу рефінансування боргу при зміні кон'юнктури фінансових ринків; г) виконання нормативів вартості обслуговування боргу і допустимої міри ризику; ґ) утримування заборгованості державного сектора економіки на економічно прийнятному рівні.

Управління державною заборгованістю є одним із ключових чинників забезпечення макроекономічної стабільності в державі. Від характеру врегулювання боргових проблем залежить бюджетна дієздатність країни, стан її

валютних резервів і стабільність національної валюти, рівень відсоткових ставок, інвестиційний клімат, характер поведінки усіх сегментів фінансового ринку. Тому управління державним боргом має бути зорієнтоване на застосування ефективної боргової стратегії, а не базуватися на короткострокових ситуативних орієнтирах. Лише ефективний менеджмент державного боргу є запорукою зростання економіки, інвестиційної привабливості, фінансової стабільності, підвищення кредитного рейтингу держави.

Визнання самостійного існування функції управління державним боргом є важливим моментом перегляду номенклатури функцій сучасної держави.

Зазначимо, що ефективна реалізація функції управління державним боргом здатна забезпечити соціальні й особисті потреби, виводить суспільство з криз і катаклізмів, позитивно впливає на внутрішньодержавні та світові процеси.

Перелік використаних джерел

1. Лоцихін О.М. Проблеми сучасного розуміння поняття та сутності функцій держави / О.М. Лоцихін // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2007. – № 4. – С. 90–99.
2. Власов В.И. Теория государства и права : учебник / Власов В.И. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 512 с.
3. Общая теория государства и права. Академический курс : в 3 т. / отв. ред. : М.Н. Марченко. – М. : Зерцало-М, 2002. – Т. 1. – 528 с.
4. Байрамов Ф.Д. К вопросу о понятии «функции государства» / Ф.Д. Байрамов, Ф.Н. Аббасов // История государства и права. – 2003. – № 5. – С. 8–11.
5. Лукашук И.И. Глобализация, государство, право, XXI век / Лукашук И.И. – М. : Спарк, 2000. – 279 с.
6. Крикун В.Б. Функции Украинского государства в условиях антикризисного управления экономикой / В.Б. Крикун // Административное право и процесс. – 2011. – № 3. – С. 33–35.
7. Алексеев С.С. Теория государства и права / Алексеев С.С. – М. : Юрайт, 1985. – 479 с.
8. Борисов Г.А. О развитии теории функций государства / Г.А. Борисов, Е.Е. Тонков // Право и образование. – 2005. – № 1. – С. 5–17.
9. Яременко О. Функції Української держави в інформаційній сфері: поняття та класифікація / О. Яременко // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 6. – С. 109–112.
10. Бондарук Т.Г. Механізм управління та обслуговування державного боргу / Т.Г. Бондарук // Фінанси України. – 2003. – № 4. – С. 14–19.
11. Вавилов А. Принципы государственной долговой политики / А. Вавилов, Е. Ковалишин // Вопросы экономики. – 2001. – № 8. – С. 46–63.

12. Вавилов А.П. Государственный долг: Уроки кризиса и принципы управления / Вавилов А.П. — М. : Городец-издат, 2001. — 236 с.
13. Kydland F. Rules Rather Than Discretion: The Inconsistency of Optimal Plans / F. Kydland, E. Prescott // *Journal of Political Economy*. — 1977. — Vol. 85. — P. 473–492.
14. Missale A. The Debt Burden and Debt Maturity / A. Missale, O. Blanchard // *American Economic Review*. — 1994. — Vol. 84. — P. 309–319.
15. Шпачук В. Стратегічне управління зовнішнім державним боргом країни / В. Шпачук // *Управління сучасним містом*. — 2003. — № 7–9 (11). — С. 114–119.
16. Климко Г.Н. Проблема ефективності використання іноземних кредитів у економіці України / Г.Н. Климко, А.С. Матвієнко // *Фінанси України*. — 1997. — № 2. — С. 29–37.
17. Финансы и кредит СССР : учебник / [Дробозина А.А., Аллаhverян Д.А., Деменцев В.В. и др.]. — М. : Финансы и статистика, 1982. — 256 с.

ФЕДОРОВ В. Функція управління державним боргом у сучасній державі.

Дослідження функцій держави надзвичайно важливе для юридичної науки. Напрями та види діяльності держави, постановка і вирішення завдань, які стоять перед нею, визначення цілей та шляхів їх досягнення є вирішальними в розкритті сутності й соціальної цінності держави.

Проаналізовано значущість функції управління державним боргом у сучасній державі та вдосконалення його.

Ключові слова: функції держави, державний борг, управління державним боргом, боргова політика.

ФЕДОРОВ В. Функция управления государственным долгом в современном государстве.

Исследование функций государства чрезвычайно важно для юридической науки. Направления и виды деятельности государства, постановка и решение задач, стоящих перед ним, определение целей и путей их достижения являются решающими в раскрытии сущности и социальной ценности государства.

Ключевые слова: функции государства, государственный долг, управление государственным долгом, долговая политика.

FEDOROV V. State debt management function in modern state summary.

Research state functions critical to legal science. Areas and activities of the state, setting and solving problems that it faces, setting goals and ways to achieve them is crucial in revealing the nature and social values of the state.

Key words: state functions, state debt, state debt management, debt policy.